

УДК 645.5 + 746

*Сапожник Д. І.,
dimalv.ua@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-1125-8571, Researcher ID: G-1404-2019,
к.т.н., доц., доцент кафедри товарознавства та експертизи в митній справі, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів*

*Демидчук Л. Б.,
ludalv.ua@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-8718-0996, Researcher ID: G-1456-2019,
к.т.н., доцент кафедри товарознавства та експертизи в митній справі, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів*

*Сполітак А. П.,
spolitak.anastasiia25@gmail.com,
магістрант, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів*

ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ЯЛИНКОВИХ ІГРАШОК ТА ПРИКРАС

***Анотація.** В статті розглянуто та проаналізовано питання сучасного стану у напрямку оцінювання рівня якості новорічних ялинкових іграшок та новорічних ялинкових прикрас. За останні роки Україна стрімко набрала популярність серед європейських споживачів як виробник скляних різдвяних прикрас. Співвідношення високої якості та помірної ціни забезпечило українським виробникам стійкий попит на їхній товар. Водночас наші споживачі обирають дешевші пластикові прикраси та аксесуари китайського виробництва. Така тенденція виникла з двох причин: українці економлять на ялинкових іграшках і переходять на дешеву китайську продукцію. Більшість ялинкових іграшок, вироблених в Україні, спрямовуються на експорт. Українські ялинкові прикраси продаються в 25 країнах світу. Завданням дослідження було вивчення особливостей товарознавчої експертизи новорічних ялинкових іграшок та прикрас вітчизняного та зарубіжного виробництва. З метою обґрунтування результатів експертного дослідження новорічних ялинкових іграшок із скла нами було проведено самостійне експериментальне дослідження з використанням сучасних органолептичних методів з застосуванням профілювання показників якості за 5-бальною шкалою. Для проведення профілювання були обрані наступні показники: зовнішній вигляд, форма, декор, колір, наявність та характеристика дефектів. З метою наочного сприйняття результатів дослідження було здійснено графічне опрацювання результатів у вигляді профілограм. Зроблено висновок про можливість та показані складові доповнення та удосконалення існуючої системи класифікації новорічних іграшок та прикрас.*

Ключові слова: прикраса, ялинкова прикраса, оцінювання якості, профілограма, профілювання.

*Sapozhnik D. I.,
dimalv.ua@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-1125-8571, Researcher ID: G-1404-2019,
Ph.D., Associate Professor, Associate Professor of the Department of Commodity Research and Expertise in Customs Business, Lviv University of Trade and Economics, Lviv*

*Demydchuk L. B.,
ludalv.ua@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-8718-0996, Researcher ID: G-1456-2019,
Ph.D., Associate Professor of the Department of Commodity Research and Expertise in Customs Business, Lviv University of Trade and Economics, Lviv*

*Сполітак А. П.,
spolitak.anastasiia25@gmail.com,
Master's degree student, Lviv University of Trade and Economics, Lviv*

QUALITY ASSESSMENT OF THE CHRISTMAS TREE TOYS AND DECORATIONS

Abstract. *The article discusses and analyzes the current state towards assessing the quality level of Christmas tree toys and Christmas tree decorations. In recent years, Ukraine has been rapidly gaining popularity among European consumers as a manufacturer of glass Christmas decorations. The high quality and reasonable price ratio has given*

Ukrainian producers a steady demand for their products. At the same time, our consumers are choosing cheaper Chinese plastic decorations and accessories. This trend has arisen for two reasons: Ukrainians save on Christmas tree toys and switch to cheap Chinese products. Most Christmas toys manufactured in Ukraine are aimed for export. Ukrainian Christmas toys are exported to 25 countries of the world. The purpose of the study was to determine the peculiarities of commodity examination of Christmas tree toys and decorations of domestic and foreign production. In order to substantiate the results of the expert study of Christmas tree toys made of glass, we conducted an independent experimental research using modern organoleptic methods with the application of quality score profiling on a 5-point scale. The following indicators were selected for profiling: appearance, shape, decor, color, presence and characterization of defects. Graphical processing of the results in the form of profilograms was carried out in order to visualize the results of the study. The conclusion about possibility is made as well as components of improvement of the existing system of Christmas toys and decorations classification are shown.

Key words: decoration, Christmas tree decoration, quality assessment, profilogram, profiling.

JEL Classification: L 15, L 68

DOI: <https://doi.org/10.36477/2522-1221-2020-23-09>

Постановка проблеми. За останні роки Україна стрімко набрала популярність серед європейських споживачів як виробник скляних різдвяних прикрас. Співвідношення гарної якості та помірної ціни забезпечило українським виробникам стійкий попит на їхній товар. Водночас наші споживачі обирають дешевші пластикові прикраси та аксесуари китайського виробництва. Згідно з даними операторів ринку частка української продукції на вітчизняному ринку становить 25-30% [1].

На сьогодні, на жаль, точної та доступної статистики щодо кількості ялинкових прикрас, які виробляються в Україні, немає. Враховуючи, що зараз працюють приблизно півдесятка подібних, досить великих, і ще декілька дрібних фабрик, можна припустити, що мова йде про сотні тисяч або й мільйони іграшок, які виготовляють і продають всередині країни та за її межами українські складувальні фабрики [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Більшість ялинкових іграшок, вироблених в Україні, спрямовуються на експорт. Українські ялинкові прикраси продаються в 25 країнах світу. Така тенденція виникла з двох причин: українці економлять на ялинкових іграшках і переходять на дешеву китайську продукцію. У 2018 році обсяг експорту ялинкових іграшок і прикрас склав \$5,3 млн, з яких 63,3% було реалізовано в країнах Європи [3]. За 9 місяців 2019 року в країні ЄС українські компанії відправили іграшок на загальну суму в \$3,4 млн, що становить 71,57% від загального обсягу експорту. Основними покупцями ялинкових прикрас стали Німеччина, Нідерланди, Польща і Швейцарія, Австрія, Польща, Голландія, Італія, Франція, Іспанія, Литва, Латвія, Естонія, США і Великобританія. Популярність українських новорічних іграшок у європейських споживачів викликана співвідношенням ціни та якості.

У той же час імпорт товарів категорії “вироби для новорічних свят” в Україні у 2018 р. склав \$6,1 млн. Основний постачальник – Китай з

часткою в 98,1% (\$6 млн). За 9 місяців 2018 року обсяг імпортованої продукції в Україну склав \$2,7 млн [4].

Постановка завдання. Завданням дослідження було вивчення особливостей товарознавчої експертизи новорічних ялинкових іграшок та прикрас вітчизняного та зарубіжного виробництва.

Виклад основного матеріалу дослідження. В Україні з кожним роком зростають обсяги виробництва ялинкових іграшок, насамперед – завдяки збільшенню експорту. Кілька десятків українських підприємств виготовляють здебільшого продукцію ручної роботи, що є популярною за кордоном. Постачання скляних ялинкових іграшок у РФ, США, Італію і Францію склали приблизно 60% усієї зробленої продукції.

За даними Держкомстату України [5], в останні роки продаж вітчизняних ялинкових прикрас знизився на 20%. Це пов'язано з тим, що більшість виробників не в змозі щорічно обновляти асортимент, як того вимагають роздріб і споживачі. А новинки, що випускаються, схожі на торішні імпортні колекції.

Тому споживач воліє здобувати новорічні прикраси іноземного виробництва. І вони займають міцну позицію на вітчизняному ринку. Тому продаж імпортних новорічних аксесуарів зріс втриє. Основні країни-постачальники – Польща і Китай. При цьому констатують, що значна частина новорічного товару ввозиться з порушенням митних правил.

В цілому сучасний асортимент ялинкових прикрас широкий та різниться за видом матеріалів, формою й видом оздоблення. На нашу думку, існуюча класифікація новорічних ялинкових іграшок та прикрас дуже узагальнена та спрощена через відсутність інформації про можливе місце їх використання. Тому пропонуємо доповнення до групування новорічних прикрас за місцем використання (рис.1).

Рис. 1. Класифікація новорічних прикрас за місцем використання

На ринку присутні прикраси різної цінової категорії. Однак при покупці дешевих ялинкових іграшок споживачі рідко звертають увагу на їх якість та безпечність.

Дуже розповсюдженою хитрістю користуються недобросовісні виробники та постачальники, які напередодні новорічних свят спеціально маркують іграшки як “новорічні сувеніри” або “ялинкові прикраси”. Адже, на відміну від іграшок, сувенірна продукція не підпадає під дію Технічного регламенту безпеки іграшок і обов’язковій сертифікації на предмет безпеки не підлягає [6]. Проте для Технічного регламенту розповсюджується на: костюми ігрові, костюми карнавальні та маски й іграшки для дітей різдвяні, крім ялинкових та декоративних прикрас.

Предметом товарознавчого експертного дослідження були органолептичні показники якості новорічних ялинкових іграшок. Завданнями дослідження були: визначення органолептичних показників новорічних ялинкових іграшок; порівняльна оцінка новорічних ялинкових іграшок за якістю з використанням 5-бальної оцінки та профілювання продукції із скла.

В якості об’єктів дослідження були відібрані 5 зразків новорічних ялинкових іграшок ТЗОВ “ГАЛІМПЕКС – Фабрика ялинкових прикрас”, виготовлених з силікатно-натрієвого скла механічним видуванням, оздоблених ручним розписом та мереживним візерунком (табл. 1).

Відбір зразків проводився фахівцями випробувальної лабораторії ДП “Львівстандартметрологія”, а результати випробувань відображені в табл. 2.

В табл. 3 наведені результати дослідження зразків шляхом визначення наявності на них

допустимих і недопустимих дефектів. Результати дослідження дають змогу зробити висновок: досліджувані вироби відповідають вимогам НД.

З метою обґрунтування результатів експертного дослідження новорічних ялинкових іграшок із скла нами було проведено самостійне експериментальне дослідження з використанням сучасних органолептичних методів з застосуванням профілювання показників якості за 5-бальною шкалою. Це дало змогу ґрунтовно дослідити якість кожного зразка, встановити рівень якості продукції, зробити графічне опрацювання результатів дослідження.

Для проведення профілювання обрані наступні показники: зовнішній вигляд, форма, декор, колір, наявність та характеристика дефектів. За результатами експертного оцінювання та дослідження встановлюється рівень якості досліджуваних ялинкових іграшок.

Оцінку “відмінно” отримали:

- зразок № 1 (новорічна скляна куля № 1817 h-1) – 5 балів;
- зразок № 2 (новорічна скляна куля № 1780) – 4,8 балів та зразок № 3 (новорічна скляна куля № 1992) – 4,8 бали.

Оцінку “добре” отримав зразок № 5 (новорічна скляна куля № 1946-1) – 4,6 балів.

Оцінку “задовільно” – зразок № 4 (новорічна скляна куля № 1955-1) – 3,2 бали.

Ранжування результатів оцінювання рівня якості наведено на рис. 2.

З метою наочного сприйняття результатів дослідження наводимо графічне опрацювання результатів у вигляді профілограм (рис. 3).

Таблиця 1

Об'єкти дослідження

№ з/п	Найменування виробу	Артикул	Характеристики виробу		Зовнішній вигляд
			розміри, мм	форма	
1	Скляна куля (№ 1)	1817 h-1	150	куля	
2	Скляна куля "Luna" (№ 2)	1780	150	куля	
3	Скляна куля "Karousel" (№ 3)	1992	265	куля	
4	Скляна куля (№ 4)	1955-1	150	куля	
5	Скляна куля (№ 5)	1946-1	150	куля	

Примітка. Фото ТзОВ "ГАЛІМПЕКС – Фабрика ялинкових прикрас".

Таблиця 2

Результати випробувань новорічних ялинкових іграшок

Найменування показників	НД на вимоги	Нормативні вимоги	Фактичне значення	Результат
Контроль сировини та матеріалів	ГОСТ 25779 п.п.1.2; 1.3	повинні бути у відповідності з вимогами	забезпечується (гігієнічний висновок)	відповідає
Доступні краї	ГОСТ 25779 п.п.2.1.3, 2.1.4	повинні бути у відповідності з вимогами	забезпечується	відповідає
Швидкість розповсюдження полум'я, мм/с	ГОСТ 25779 п. 2.35.4	не більше 30	10,5	відповідає
Рівень запаху матеріалів	ГОСТ 25779 п. 2.29	не вище 2 бала	1 бал	відповідає
Поверхневий електричний опір, Ом	ДСТУ 2724	не більше 5×10^{10}	$3,9 \times 10^{10}$	відповідає
Маркування, пакування	ГОСТ 25779 п. 2.36; 2.37; ДСТУ 2028 та 2030	повинні бути у відповідності з вимогами	забезпечується	відповідає

Показники якості новорічних ялинкових іграшок із скла

Опис дефектів на зразках скляних виробів				
№ 1	№ 2	№ 3	№ 4	№ 5
-	Щербина зароблена, яка не псує товарний вигляд (п. 10 допускається)	Слід від полірування (п. 13 допускається)	Незначна подряпина, яка не псує товарного вигляду (п. 11 допускається), Просічка (п. 2.26 допускається)	Мошка рідко розташована (п. 2.7 допускається)

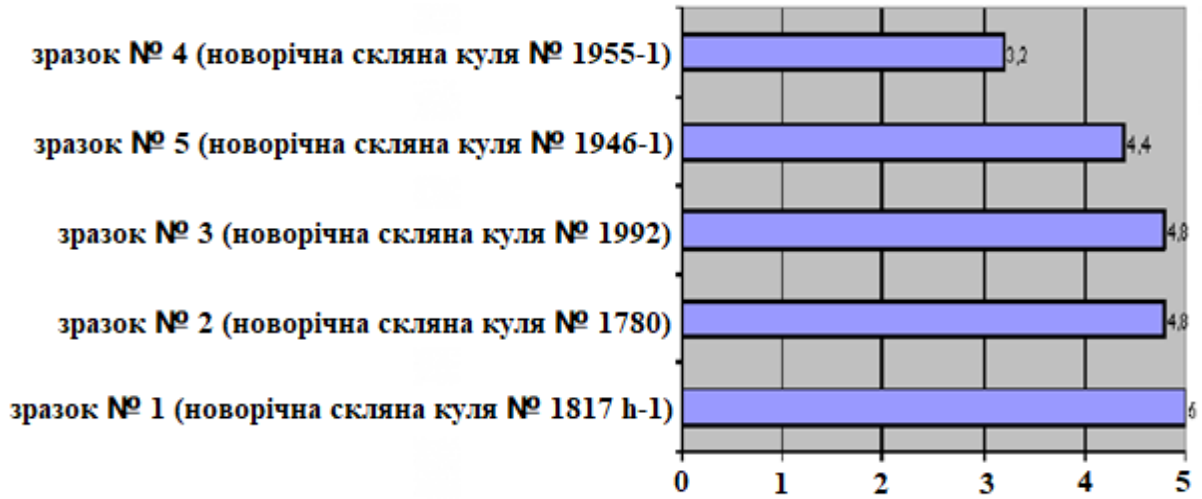

Рис. 2. Ранжування результатів дослідження зразків іграшок

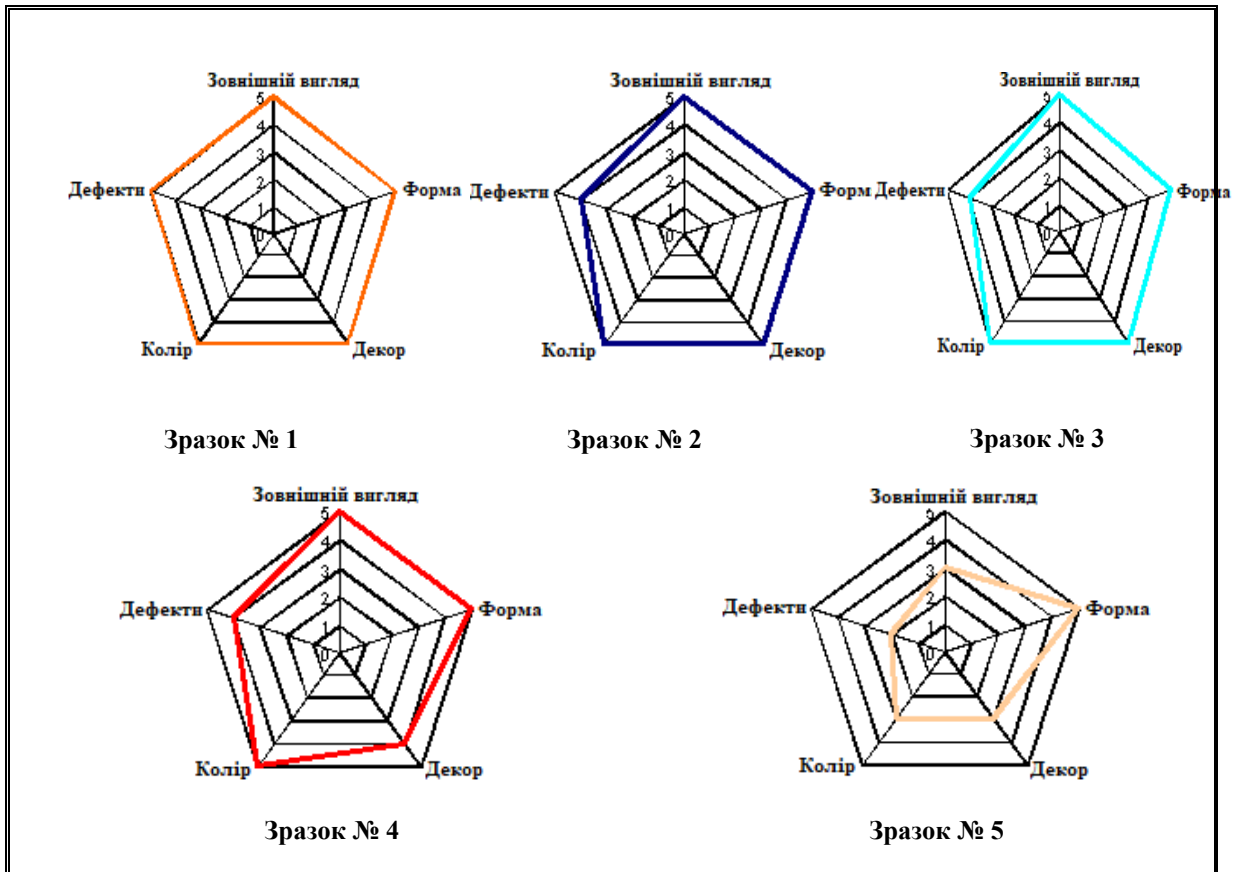

Рис. 3. Профілограми зразків новорічних ялинкових іграшок із скла

Як видно з профілограм, суттєвий вплив на зниження експертної оцінки окремих зразків має наявність на них дефектів. Найнижчий рівень якості має зразок № 4 (новорічна скляна куля № 1955-1). На його оцінку вплинули такі показники, як: зовнішній вигляд, декор, колір, а за наявністю – дефекти.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Проведені дослідження та отримані при цьому позитивні результати підтверджуються документами про якість та відповідність новорічних ялинкових іграшок із скла виробництва ТзОВ “ГАЛІМПЕКС - Фабрика ялинкових прикрас”. Результати дослідження можуть бути використані для удосконалення існуючої системи класифікації новорічних іграшок та прикрас. Подальші дослідження повинні бути спрямовані на розробку більш досконалих експериментальних методів оцінювання якості ялинкових іграшок та прикрас.

ЛІТЕРАТУРА

1. Соколов А. Какие страны покупают украинские ёлочные игрушки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://delo.ua/business/kakie-strany-pokupajut-ukrainskie-elochnye-igrushki-337273/>.

2. Свято на експорт. Україна є одним із найпопулярніших виробників ялинкових прикрас // *Biznes-publikaciyi* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://msb.aval.ua/news/?id=25006>.

3. Україна експортує ёлочные игрушки в 25 стран мира [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://biz.liga.net/all/ nedvizhimost/novosti/ukraina-eksportiruet-elochnye-igrushki-v-25-stran-mira>.

4. Сполітак А. П. Українська новорічна різдвяна ялинкова іграшка / А. А. Сполітак, Д. І. Сапожник // *Товарознавча наука – традиції та сучасність* : Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція здобувачів вищої освіти і молодих

учених, 26 листопада 2019 р. – Х. : ХДУХТ, 2019. – 152 с. – С. 85-86.

5. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

6. Технічний регламент безпечності іграшок. Постанова Кабінету Міністрів України від 11 липня 2013 р. № 515 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/515-2013-%D0%BF#n>.

REFERENCES

1. Sokolov A. Kakye strany pokupaiut ukrainskye iolochnye yhrushky, available at: <https://delo.ua/business/kakie-strany-pokupajut-ukrainskie-elochnye-igrushki-337273/>.

2. Sviato na eksport. Ukraina ie odnym iz najpopuliarnishykh vyrobnykiv ialynkovykh prykras // *Biznes-publikaciyi*, available at: <https://msb.aval.ua/news/?id=25006>.

3. Ukrayna eksportiruet iolochnye yhrushky v 25 stran myra, available at: <https://biz.liga.net/all/ nedvizhimost/novosti/ukraina-eksportiruet-elochnye-igrushki-v-25-stran-mira>.

4. Spolital, A. P. and Sapozhnyk, D. I. (2019), *Ukrains'ka novorichna rizdviana ialynkova ihrashka, Tovaroznavcha nauka – tradytsii ta suchasnist' : Vseukrains'ka naukovo-praktychna internet-konferentsiia здобувачів высшої освіти і molodykh uchenykh*, 26 lystopada 2019 r., KhDUKhT, Kh., 152 s., S. 85-86.

5. Derzhavnyj komitet statystyky Ukrainy, available at: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

6. Tekhnichnyj rehlament bezpechnosti ihrashok. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 11 lypnia 2013 r. № 515, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/515-2013-%D0%BF#n>.

Стаття надійшла до редакції 25 березня 2020 р.